

'Kunnen we **deze** minister maken?'

'Verplichte handelingsplannen?

Zonde van de tijd!' Die uitspraak van prof. dr. Anna Bosman in *Schooljournaal* 10 kwam recht uit het hart van veel leden, zo blijkt de laatste weken in de LinkedIn-groep van *Schooljournaal*. Bosman roept nu op tot burgerlijke ongehoorzaamheid: 'Als het je helpt, die papierwinkel, prima, maar anders stoppen ermee!' De Inspectie reageert.

Overheersend in de reacties op LinkedIn is de steun voor de standpunten van hoogleraar Bosman. Een paar citaten van leraren: 'Ik ben het er mee eens dat we de kinderen moeten bedienen en niet de Inspectie. Het kind moet centraal staan en niet de bureaucratie. Het wordt tijd dat we wakker worden allemaal.' 'Geweldig! Eindelijk iemand die echt verstand van zaken heeft.' 'Hoogleraar Bosman schiet precies in de roos! Handelingsplannen zijn prima, maar ze moeten wel uitvoerbaar zijn en niet alleen mooi op papier staan. Geef les met hart en ziel, kijk en luister naar kinderen, haal eruit wat erin zit.' 'Opluchting! Dat is wat ik het eerste voel wanneer ik het interview met mevrouw Bosman in één ruk lees.' 'Weet je wie vóór de handelingsplannen zijn? Ib'ers, rt'ers, inspecteurs en andere mensen die níet met twee benen in de klas staan. Zij kunnen dan namelijk het complexe onderwijsproces zogenaamd controleren en sturen.' Een gewezen ib'er: 'Ik denk dat de meerwaarde van handelingsplannen overschat wordt; meten, evalueren en aanpassen kun je ook zonder zo'n plan. Het werken met groepsplannen is overzichtelijker en minder tijdrovend.' 'Schaf die handelingsplannen maar af, behalve voor een enkel kind dat werkelijk "ziek" is. Voor het overgrote deel van de kinderen is een normale pedagogische benadering meer dan voldoende.' 'Kunnen we deze hoogleraar niet minister van onderwijs maken? Lijkt me hééééerlijk!'

MARIONET

Een aantal mensen ziet wel degelijk de meerwaarde van handelingsplannen in, maar hebben er mitsen en maren bij, getuige de volgende citaten van leraren: 'Een handelingsplan is een middel, geen doel. Als middel is het een goed instrument om dat wat je waarneemt af te wegen. Het meten, evalueren en toepassen vraagt om naleving en een handelingsplan is een handig meetinstrument.' 'Handelingsplannen zijn zonde van de tijd als ze noodgedwongen een administratieve last worden. De achterliggende gedachte dat er wordt nagedacht over een kind is naar mijn mening echter wel waardevol.' 'Ik geloof er niets van dat wij allemaal tégen de handelingsplannen zijn. Ik denk dat er wel degelijk een en ander vastgelegd moet worden in dossiers, zodat te zien is wát er is gebeurd. Alleen de mate

VOOR WELKE LEERLINGEN EEN VERPLICHT HANDELINGSPLAN?

De wettelijke verplichting een handelingsplan op te stellen, geldt voor alle leerlingen in het reguliere primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs met een leerlinggebonden financiering, voor leerlingen met een visuele handicap en voor alle leerlingen in het (voortgezet) speciaal onderwijs.

hoogleraar

waarin dat vaak van onze ib'ers wordt gevraagd is buitenproportioneel. Het zou moeten kunnen in drie à vier regels.' 'We hoeven ook niet het hele idee van een handelingsplan totaal overboord te kieperen. Van sommige leerlingen ben ik echt blij dat we een handelingsplan maakten, daardoor had ik juist meer tijd voor mijn andere leerlingen. Maar juffen en meesters gaan stralen als ze hun beroep mogen uitoefenen zoals het is bedoeld: als mens, en niet als marionet.'

BURGERLIJK ONGEHOORZAAM

'Ik voel het als een enorme steun voor mijn standpunten', zegt Anna Bosman over de reacties. 'Ik lees dat veel leraren handelingsplannen niet zien als hulp, maar als een plicht. Iedereen die het maken van een handelingsplan ziet als handig en behulpzaam, moet het vooral blijven doen. Maar als het alleen

maar ervaren wordt als een plicht, zou ik er heel snel mee ophouden. Word dan maar burgerlijk ongehoorzaam! Als de Inspectie die scholen daar dan op aanspreekt, kunnen die scholen heus wel laten zien – door toetsresultaten en door de inspecteur weer eens ouderwets in de klas te laten zitten – dat ze goed onderwijs geven. Nu controleert de Inspectie alleen de papierwinkel. Als die niet op orde is, zou het onderwijs niet goed zijn. Onzin!' Ze hoorde laatst een verhaal over een vmbo-leerling, van wie de vader de moeder vermoordde. Een aantal docenten was niet op de hoogte van de thuissituatie van de jongen, laat staan dat ze zijn



Foto's: Henriëtte Guest

handelingsplan hebben gelezen. 'Echt, geloof me, die papieren liggen in de kast. Waarom zou je ze dan maken? Voor de Inspectie? Hou toch op!'

Bosman denkt overigens wel dat het goed is dat zwakke scholen of zwakke leraren door middel van handelingsplannen gedwongen worden na te denken over hun onderwijs. 'Maar ik denk niet dat het omgekeerd werkt: schrijf op wat je gaat doen en gedaan hebt en je krijgt automatisch goed onderwijs. Nee, goed onderwijs krijg je door goed opleiden van leraren. Laat de pabo's weer kennis overdragen, van methodes en klasmanagement, in plaats van tijd te verspillen aan reflecteren en persoonlijke ontwikkelingsplannen.'

OP AANSPREKEN

Leon Henkens, hoofdinspecteur Primair Onderwijs en Expertisecentra, reageert desgevraagd: 'Als scholen geen hande-

CNV ONDERWIJS STEUNT OPROEP HOGLERAAR BOSMAN

CNV Onderwijsbestuurder Patrick Banis deelt de oproep van hoogleraar Bosman tot burgerlijke ongehoorzaamheid: stoppen met verplichte handelingsplannen, behalve op zwakke scholen. Hij zegt: 'Dit is mij uit het hart gegrepen. Handelingsplannen zijn een middel, maar lijken inmiddels wel een doel op zich. Het gaat erom dat kinderen goed onderwijs krijgen en voortgang boeken, niet om hele boekwerken vol te schrijven. Verantwoording is goed, zeker voor zwakke scholen, maar dan wel op hoofdlijnen graag. Het gaat hier toch om kostbare tijd van leerkrachten. Die kunnen hun tijd beter gebruiken, lijkt me!'

lingsplannen meer maken, wat ze voor bepaalde leerlingen wel verplicht zijn, zullen wij ze daar op aanspreken. Als de school blijft weigeren, zullen we dat melden bij de minister. Hoe die daar vervolgens mee omgaat, kan ik niet zeggen, want het is nog nooit voorgekomen. Wij zijn dan overigens wel heel nieuwsgierig hoe de school dan wél de leerlingenzorg vormgeeft, hoe ze zich dan wél verantwoordt naar de ouders, hoe dan wél de overdracht plaatsvindt tussen verschillende leraren en andere professionals, hoe dan wél de verantwoording over de besteding van extra middelen plaatsvindt. Handelingsplannen, of dat nou individuele of groepsplannen zijn, spelen een rol in de beoordeling van de leerlingenzorg en dat weegt mee in ons eindoordeel over een school.' Henkens legt uit dat het de Inspectie gaat om een goed systeem van leerlingenzorg. 'Een goede leraar stelt vast welke leerlingen extra zorg nodig hebben, bepaalt welke doelen voor deze leerlingen gesteld kunnen worden en welke zorg ze daarvoor nodig hebben, meet regelmatig de resultaten en stuurt waar nodig de zorg bij. Objectief meten, analyseren en beoordelen is nodig om zeker te stellen dat leerlingen het onderwijs krijgen waar ze recht op hebben. Een school moet aan ouders kunnen verantwoorden welke keuzes gemaakt worden. Handelingsplanning is hierbij een middel, geen doel. Het is een voorwaarde voor een planmatige aanpak, voor een goede verantwoording of de gestelde doelen zijn behaald en voor goede samenwerking met ouders en met andere professionals in en rondom de school.'

Henkens is het er wel mee eens dat handelingsplannen nutteloos zijn als ze een bureaucratische last worden: 'Als ze ongebruikt in de la blijven liggen en er alleen uitkomen als de Inspectie langs komt. Een handelingsplan moet wel functioneren in de praktijk.'

Ciska de Graaff

Mee discussiëren? Ga naar [Linkedin.com](https://www.linkedin.com/groups/1234567890123456789/) > Groups > *Schooljournaal* en meld u aan.

